

Zpravodaj

Výzkumného ústavu odborného školství

č. 11

(20. listopadu)

Historie evropské integrace v kostce	2	Stručný přehled jednotlivých smluv.
Témata úvah o novém modelu vzdělávání v zemích Evropské unie	3	Potřeba celoživotního vzdělávání, přechod žáků ze školy do zaměstnání, profesionalizace vzdělávání...
Středoškolské a vysokoškolské vzdělávání v Turecku	4	Obecný přehled tureckého systému vzdělávání. Problémy vysokoškolského vzdělávání.
Historie statistiky profesní přípravy v SRN	7	Bilance nabídky učebních míst a poptávky po nich. Statistický přehled o další profesní přípravě.
TRABI Plus	8	Návrh Německého odborového svazu na řešení problematiky nedostatku učebních míst v nových spolkových zemích.
O problémech dalšího vzdělávání v Německu	9	Další vzdělávání nevyrovnává sociální rozdíly, jak se očekávalo - působí jako nástroj sociální selekce.
Německé odbory o dalším vzdělávání	10	Návrhy odborů na zlepšení dalšího vzdělávání.
Rozvoj služeb <i>Call centers</i>	11	Fungování <i>Call centers</i> v Irsku.
BNQ – Nízké úrovně kvalifikace	11	Statistické údaje o úrovni vzdělání obyvatelstva v zemích OECD. Výzkumy BNQ v rámci TSER a CEDEFOP (Agora).
Vývoj počtu studentů ve francouzských institucích terciárního vzdělávání (1988-98)	14	Výrazný vzestup v letech 1988-1994, poté stagnace následovaná mírným poklesem.
Co nového v časopise	14	Journal of Vocational Education and Training, 2000, č. 2
Nové knihy v knihovně	16	
Příloha: Vývoj politiky profesní přípravy ...	37-44	Závěrečná část.

V tomto čísle Zpravodaje najdete závěrečnou část přílohy nazvané Vývoj politiky profesní přípravy na evropské úrovni. Na její poslední straně je malý slovníček termínů užívaných v legislativě Evropské unie. Dozvíte se z něj, jaký je rozdíl mezi usnesením a závěry, nebo nařízením, rozhodnutím a směrnicí. Jazykový cit sám o sobě někdy nestačí, zvláště, máme-li určité termíny v podvědomí spojeny s jiným významem.

Tak je tomu v jiné souvislosti například s termínem vysokoškolák. V naší zemi existovalo po dlouhou dobu jen čtyřleté až šestileté vysokoškolské studium, a proto můžeme být při prohlížení různých mezinárodních srovnání překvapeni velkým počtem vysokoškoláků například v Turecku. Značnou část z nich dnes tvoří studenti dvouletých profesních škol, které jsou zakládány na vysokých školách. V angličtině, která je nejobvyklejším jazykem mezinárodních publikací o školství, se však termín „vysoká škola“ vyjadřuje slovem „university“, a tím příslušné statistické údaje dále získávají na úctyhodnosti. To ovšem neznamená, že vývoj, ke kterému došlo v tureckém školství od doby, kdy Mustafa Kemal Atatürk prohlásil, že: „Nejtvořivější a nejvýznamnější povinností vlády je vzdělávání“, nezasluhuje obdiv.

Lidé s nedostatečným základním vzděláním představují čím dál tím větší problém ve společnosti, která je budována na informacích, a v níž se musíte, jak říkal Jan Werich, „životem pročíst“. Nejde však o „krásnou“ literaturu, ale o více či méně srozumitelné instrukce, návody, vysvětlivky, orientační tabule a podobně. Lidé, kterým čtení a jednoduché počty dělají potíže, mohou v dnešním světě těžko získávat například způsobilost řešit problémy. Velký počet takto postižených lidí narušuje sociální soudržnost, a také proto se ve světě hledají cesty, jak jim pomoci. Pro nás může být potěšujícím zjištěním, že – podle statistiky OECD uvedené na straně 12 – je v naší zemi procento lidí s nízkou úrovní kvalifikace nebo bez kvalifikace ve srovnání s ostatními čtyřadvaceti zeměmi malé.

Statistické přehledy, mezinárodní i domácí, jsou cenným zdrojem informací pro účely výzkumu, pro předvídaní budoucích trendů i pro rozhodování. Práci při jejich vytváření však komplikují nejen terminologické otázky a věcné vymezování shromažďovaných údajů. Sběr potřebných údajů často naráží na zákon o ochraně osobních dat, jak již zjistili v Německu (Historie statistiky profesní přípravy v SRN) a jak se brzy přesvědčíme i u nás. **AK**

Historie evropské integrace v kostce

Evropská integrace je založena na třech zakládajících smlouvách:

- smlouvě ustavující **Evropské společenství uhlí a oceli** – ESUO (*the European Coal and Steel Community* – ECSC; *la Communauté européenne du charbon et de l'acier* – CECA; *die Europäische Gemeinschaft für Kohle und Stahl* – EGKS), která byla podepsána v Paříži a vstoupila v platnost 23. července 1952;
- smlouvě ustavující **Evropské společenství** – ES (*the European Community* – EC; *la Communauté européenne* – CE; *die Europäische Gemeinschaft* – EG), která byla podepsána v Římě a vstoupila v platnost 1. ledna 1958;
- smlouvě ustavující **Evropskou komisi pro atomovou energii** – Euratom (*the European Atomic Energy Community*; *la Communauté européenne de l'énergie atomique*; *die Europäische Atomgemeinschaft*), která byla podepsána v Římě a vstoupila v platnost 1. ledna 1958.

Zakládající smlouvy byly při několika příležitostech doplňovány, především při vstupu nových členských států v roce 1973, 1981, 1986 a 1995. Tři další dalekosáhlé reformy způsobily velké institucionální změny a zavedly nové oblasti odpovědnosti pro evropské instituce:

- **Akt o jednotné Evropě** (*the Single European Act* – SEA; *l'Acte unique européen* – AUE; *Einheitliche Europäische Akte* – EEA), která byla podepsána v Lucemburku a v Haagu a vstoupila v platnost 1. července 1987;
- **smlouva o Evropské unii** (*the Treaty on European Union*; *le traité sur l'Union européenne*; *Vertrag über die Europäische Union*), která byla podepsána v Maastrichtu a vstoupila v platnost 1. listopadu 1993;
- **Amsterodamská smlouva** (*the Treaty of Amsterdam*; *le traité d'Amsterdam*; *Vertrag von Amsterdam*), která vstoupila v platnost 1. května 1999. ■

Témata úvah o novém modelu vzdělávání v zemích Evropské unie

Ve většině zemí Evropské unie probíhají diskuse o optimální koncepci vzdělávání. Jejich výchozím bodem a vztahovým rámcem se stala **potřeba celoživotní vzdělávání**. S ohledem na ně se požaduje, aby školy vybavily své žáky základními vědomostmi, na nichž by se mohlo další vzdělávání rozvíjet, a potřebnými technikami učení. Hovoří se i o klíčových dovednostech, které mají usnadnit absolventům škol uplatnění na trhu práce, pokračování ve studiu a sociální začlenění. K často diskutovaným otázkám patří vytváření optimálních vazeb a přechodových můstků mezi počátečním vzděláváním a dalším vzděláváním, mezi všeobecným vzděláváním a odborným vzděláváním, mezi formálním učením a neformálním učením.

Intenzivně se sleduje, jak probíhá **přechod žáků ze školy do zaměstnání**, a v obecnější rovině s tím související problematika vztahu mezi školským vzděláváním a světem práce. Zkoumá se, proč jsou absolventi některých druhů škol při hledání zaměstnání úspěšnější než absolventi jiných druhů škol. Frekventovaným tématem je **profesionalizace vzdělávání**. Jde o to, aby všechny druhy vzdělávání – a to i druhy, které se tradičně považují za akademické – poskytovaly určitou profesní kvalifikaci. Za jeden z prostředků profesionalizace vzdělávání se považuje jeho alternační uspořádání. To spočívá ve střídání školského vzdělávání s praxí – či s profesní přípravou – realizovanou v podnicích. V některých zemích se rozšiřuje možnost vzdělávat se při zaměstnání, a to na základě uzavřené učební smlouvy se zaměstnavatelem. Takovým způsobem lze např. ve Francii získat i nejvyšší vzdělání osvědčované doktorskými diplomy.

Většina teoretických konceptů počítá s možností **přechodu žáků do jiných druhů vzdělávání** a navrhuje se způsoby, jak přitom využít dříve získané vědomosti a dovednosti. Uvažuje i o tom, jak starším zájemcům o vzdělávání, kteří postrádají formální předpoklady pro přijetí ke studiu, umožnit, aby prokázali své vědomosti a dovednosti získané při výkonu zaměstnání, podnikovým vzděláváním nebo samostatným studiem a na základě **certifikace takto získaných způsobilostí** jim otevřít přístup ke vzdělávání ve všech druzích škol.

Úvahy o optimálním modelu vzdělávání se zabývají i záležitostmi **spoluúčasti různých aktérů** na vzdělávání. Zvláštní pozornost se věnuje roli ekonomických subjektů, které se v budoucnu stanou zaměstnavateli absolventů škol. Od nich se požaduje, aby formulovali své představy o profilu kvalifikace, kterou by školy měly poskytovat, a očekává se, že žákům umožní, aby se již během studia seznámili s novými technologiemi a s novou organizací práce.

Zdá se, že tyto koncepční otázky poněkud zatlačují do pozadí témata související s vlastním vyučovacím procesem, se záležitostmi didaktickými, s využíváním nových učebních prostředků a technologií. Pozornost se v tomto směru věnuje hlavně využití informačních a komunikačních technologií, a to zvláště při různých formách distančního vzdělávání. **IŠ**

Pracovníky ústavu upozorňujeme na „nový“ soubor **Publikace.doc**, který najdete na J:\KNIHOVNA. Jeho základem je obsah bibliografického přehledu:

Výzkumný ústav odborného školství padesátiletý. Přehled prací publikovaných pracovníky. Výběrová bibliografie. Zprac. Anna Konopásková. Praha, VÚOŠ 2000. 72 s.

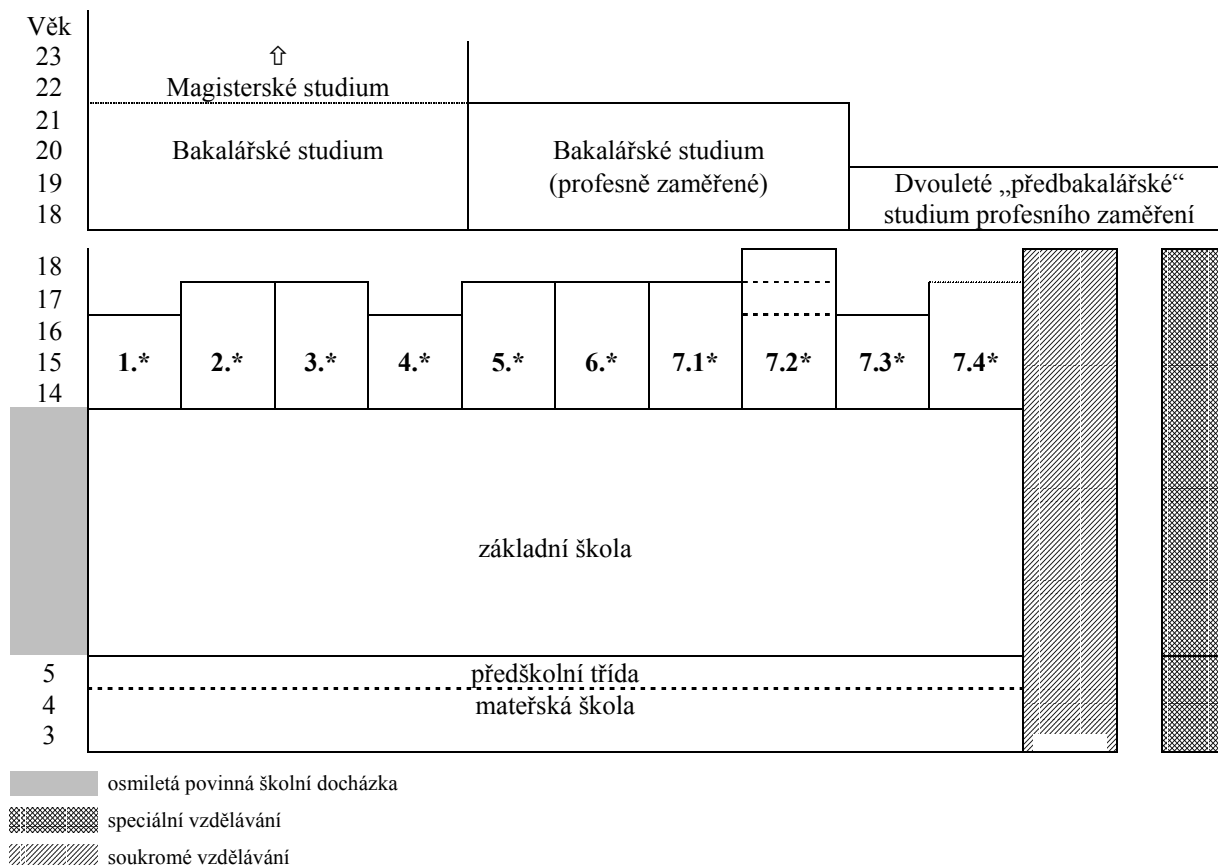
Tento přehled je průběžně doplňován novými záznamy o publikační činnosti pracovníků VÚOŠ – pokud o ní informují v knihovně.

Středoškolské a vysokoškolské vzdělávání v Turecku

Obecný přehled tureckého systému vzdělávání

Základní strukturu vzdělávacího systému určuje zákon č. 1739 o národním vzdělávání. Ministerstvo národního vzdělávání odpovídá za veškeré školství v zemi s výjimkou vysokoškolského vzdělávání, o kterém rozhoduje Rada vysokoškolského vzdělávání na základě zákona č. 2547 z roku 1981.

SCHEMA VZDĚLÁVACÍ SOUSTAVY

* Názvy druhů škol jsou uvedeny na protější straně

V roce 1997 byla povinná školní docházka prodloužena z pěti na osm let.¹ Zároveň s tím byla rozšířena základní škola a zrušen tříletý nižší sekundární stupeň. Žáci, kteří úspěšně ukončí základní školu, dostanou diplom o základním vzdělání.

Nově zřízená „otevřená základní škola“ umožňuje lidem starším 14 let, kteří nemají ukončené základní vzdělání, aby si ho doplnili.

Základní kurikulum všech středních škol obsahuje tyto předměty:

Turecký jazyk a literatura	Biologie
Náboženská kultura a etika	Zdravověda
Dějepis	Cizí jazyk
Zeměpis	Tělesná výchova
Matematika	Vojenství
Fyzika	Historie turecké revoluce a Atatürkových reforem
Chemie	Filozofie

¹ Viz Zpravodaj VÚOŠ, 1998, č. 2, s. 26.

DRUHY STŘEDNÍCH ŠKOL

1. Všeobecně vzdělávací střední školy – nabízejí programy trvající nejméně tři roky a připravující studenty pro vstup do vysokoškolského vzdělávání.

2. Střední škola cizích jazyků – připravuje pro vstup do vysokoškolského vzdělávání a klade důraz na vyučování cizím jazykům. Doba studia je čtyři roky.

3. Anatolská střední škola – je výběrová instituce (s náročnými přijímacími zkouškami), ve které se vyučuje částečně v cizích jazycích, zejména v angličtině. Doba studia je čtyři roky.

4. Přírodovědná střední škola – je internátní škola, která se zaměřuje na vyučování matematice a přírodních vědám. Počet žáků ve třídě je 24, protože značná část výuky se odbývá v laboratořích. Doba studia je tři roky. Učitelé jsou vybíráni z řad učitelů všeobecně vzdělávacích středních škol na základě přijímacích zkoušek.

5. Anatolská střední škola krásných umění – je určena umělecky nadaným žákům, které připravuje na vysokoškolské studium v daném oboru. I v této škole je kladen důraz na studium cizích jazyků. Doba studia je čtyři roky.

6. Anatolská střední pedagogická škola – připravuje žáky ke studiu na vysoké škole pedagogické. Součástí studia, které trvá čtyři roky, je intenzivní výuka angličtiny.

7. Profesionální a technické střední školy – nabízejí tříleté (profesionální školy) nebo čtyřleté (technické školy) studijní programy. Připravují studenty pro výkon různých povolání nebo pro vysokoškolské studium. V této kategorii existují čtyři hlavní druhy škol.

7.1 Technická škola pro chlapce – připravuje odborníky pro potřeby tureckého průmyslu.

7.2 Technická škola pro dívky – nabízí formální a neformální studijní programy, umožňuje přechod do jiných programů a do vyšší úrovně vzdělávání. Má také předškolní oddělení pro 4-5leté děti, které slouží jako laboratoř pro aplikaci nových způsobů práce s dětmi. Délka studia se pohybuje od tří do pěti let (včetně jednoročního přípravného programu u některých čtyřletých a pětiletých škol). Neformální studijní programy trvají dva roky.

7.3. Škola pro obchod a turismus – připravuje studenty pro zaměstnání v oblasti obchodu, turismu, účetnictví, výpočetní techniky, financí, marketingu, bankovníctví, sekretářské práce, realitních služeb, burzovních služeb, pojišťovnictví, místní správy a hromadných sdělovacích prostředků i pro studium na vysoké škole.

7.4. Škola vzdělávající v náboženství – připravuje chlapce pro povolání imáma (předčítáče denní muslimské modlitby v mešitě) a chlapce i dívky pro povolání kazatele nebo vyučujícího v koránových kurzech. Připravuje též pro studium na vysoké škole. V současné době se kurikulum této školy reviduje a v budoucnu bude kladen větší důraz na vyučování cizím jazykům.

8. Soukromé školy – v oblasti středoškolského vzdělávání zahrnují mimo jiné i kurzy pro přípravu ke studiu na vysokých školách. Na jejich činnost dohlíží ministerstvo školství.

VYSOKOŠKOLSKÉ VZDĚLÁVÁNÍ

Nová organizace vysokoškolského vzdělávání následovala po změnách v ústavě provedených v roce 1981. Vznikla Rada vysokoškolského vzdělávání (*Yükseköğretim Kurulu – YÖK*), která má řídit důležité činnosti vysokých škol: plánování, organizaci, správu, vyučování a výzkum. V roce 1981 také vstoupil v platnost zákon, který umožňoval neziskovým nadacím zakládat vysoké školy.

YÖK má 22 členů, z nichž 7 volí Meziuniverzitní rada, 7 jmenuje přímo prezident republiky a 8 je jmenováno vládou. Každodenní fungování rady zajišťuje devítičlenný

výkonný výbor. Meziuniverzitní rada (*Üniversitelerarası Kurulu*) je složena z rektorů všech univerzit a jednoho dalšího zástupce voleného senátem každé univerzity. Třetím administrativním orgánem je Výbor rektorů (*Rektörler Komitesi*), který zahrnuje všechny současné a pět bývalých rektorů. Ministr národního vzdělávání zastupuje vysokoškolské vzdělávání v parlamentu. Může předsedat schůzím rady, ale nemá právo hlasovat. Rozhodnutí YÖK ani jednotlivých univerzit nejsou předkládána ministerstvu k ratifikaci.

Do vysokoškolského vzdělávání patří veškeré studium na post-sekundární úrovni, které trvá alespoň dva roky. Systém tvoří univerzity (53 státních a 19 soukromých) a neuniverzitní vysoké školy. Každá vysokoškolská instituce se skládá z fakult a čtyřletých škol nabízejících studijní programy na bakalářské úrovni a z dvouletých profesních škol poskytujících specializované vzdělávání na nižší než bakalářské úrovni.

Studenti jsou přijímáni na základě celostátních přijímacích zkoušek, které každoročně provádí Středisko pro výběr a umístování studentů.

Na postgraduální úrovni jsou nabízeny magisterské a doktorské programy.

Problémy vysokoškolského vzdělávání v Turecku

Od počátku 60. let nestačí nabídka vysokoškolského vzdělávání uspokojovat společenskou poptávku. V roce 1982 turecká vláda uzákonila soubor národních plánů na rozšíření vysokoškolského sektoru. Záměrem bylo zvýšit efektivitu systému a kvalitu vyučování a zlepšit přístup ke vzdělávání pro všechny, včetně znevýhodněných skupin.

Počet veřejných univerzit vzrostl z 8 v roce 1970 na 53 v roce 1999.

Reforma z roku 1982 vedla:

- k prudkému zvýšení počtu studentů přijímaných do stávajících škol;
- k zakládání nových škol;
- k rozšiřování dvouletých profesních škol v rámci vysokých škol;
- k rozšiřování nekonvenčních přístupů k vysokoškolskému vzdělávání (např. distanční vzdělávání a večerní studium);
- k rozvoji neziskových soukromých vysokých škol (první byla založena v roce 1984).

Strategie byla úspěšná, počet studentů se značně zvýšil – nepronikavěji ve dvouletých profesních školách. Poptávka se však také zvyšuje, takže stále zůstává mnoho neuspokojených uchazečů o studium; přijímána je méně než třetina z celkového počtu zájemců. Veřejné i soukromé financování není schopné udržet krok s nárůstem počtu studentů i škol a využívání dostupných prostředků se stalo méně efektivní. (Zjistilo se však, že výdaje na jednoho studenta jsou ve starších, zavedených vysokých školách, které provádějí přísnější výběr uchazečů o studium, nižší.) Zhoršila se také kvalita výuky a dosahovaných výsledků. Projevuje se nedostatek vyučujících, zejména v přírodních vědách a v technických oborech.

Nerovnosti v přístupu k vysokoškolskému vzdělávání, které reforma měla odstranit, zůstaly, i když se celkový počet studentů zvýšil. Projevují se menším podílem studentů z rodin s nižším sociálně ekonomickým statusem, nižší účastí žen (ve srovnání s většinou vyspělých zemí), nedostatkem kvalitních sekundární škol v zemědělských oblastech, který diskriminuje uchazeče z těchto oblastí, a omezenou dostupností soukromého vyučování připravujícího potenciální studenty na přijímací zkoušky. ■

Prameny: <http://www.turkey.org/start.html>

Dundar, Halil – Lewis, Darrell R.: Equity, quality and efficiency effect of reform in Turkish higher education. Higher Education Policy, 12, 1999, č. 4, s. 343-366. Lit. 48.

Uvedeným tématem se zabývají tyto články Zpravodaje VÚOŠ:

Modernizace odborného vzdělávání v Turecku **6/98**

Projekt „Profesní standardy, zkoušky a certifikace“ pro Turecko **7-8/98**

Historie statistiky profesní přípravy v SRN

V profesní přípravě stále probíhají různé změny, které jsou vyvolávány působením ekonomických, technologických, společenských i demografických faktorů. Aby bylo možno tyto změny analyzovat, hodnotit jejich význam a přijímat vhodná politická rozhodnutí, je nutno mít k dispozici rozsáhlý soubor spolehlivých údajů a dat. Ty shromažďuje a zpracovává statistika profesní přípravy.

Úkoly, které má statistika profesní přípravy ve Spolkové republice Německo plnit, jsou stanoveny zákonem. Nejprve to byl **zákon o podpoře učebních míst** (*Ausbildungsplatzförderungsgesetz*) přijatý 7. září 1976. Ten byl v roce 1980 zrušen a o rok později ho nahradil **zákon o podpoře profesní přípravy** z 23. prosince 1981 (*Berufsbildungsförderungsgesetz*). V souvislosti s vyrovnáváním zákonů obou částí sjednocujícího se Německa byl tento zákon v roce 1990 novelizován tzv. **třetím zákonem o uspořádání práva** (*Drittes Rechtsbereinigungsgesetz*).

Zákon o podpoře učebních míst byl pojat jako doplněk základního **zákona o profesní přípravě** (*Berufsbildungsgesetz*) z roku 1969. Práce na něm trvala několik let a byla komplikována změnami ve vládě, v níž se vystřídaly koalice politických stran. Nakonec došlo k dohodě a do zákona byly zařazeny kapitoly týkající se financování, plánování, statistiky a Spolkového ústavu pro odborné vzdělávání - BIBB.

Jedním z důležitých úkolů, který zákon ukládal statistice, bylo vypracovávat každoročně **bilanci nabídky učebních míst a poptávky po nich**. Tuto bilanci sestavoval vždy k 30. září Spolkový ústav pro odborné vzdělávání. Ten od jednotlivých komor získával informace o počtu nově uzavřených učebních smluv a srovnával je s materiály Spolkového úřadu práce týkajícími se neobsazených učebních míst. Tato bilance měla velký praktický význam. Podle ní se rozhodovalo o tom, zda budou podnikům vypláceny příspěvky na vytváření nových učebních míst. Zákon stanovil, že nabídka učebních míst musí přesáhnout nejméně o 12,5 % poptávku, aby byla zájemcům o profesní přípravu zajištěna možnost volby povolání. Pokud by nabídka učebních míst nebyla o uvedený podíl vyšší než poptávka, měly učební podniky nárok na finanční pomoc. Při vytváření této bilance se sledovala situace v jednotlivých učebních oborech, regionech apod. Okruh ostatních shromažďovaných údajů, který zákon vymezil, byl značně široký, zahrnoval více než třicet různých ukazatelů. Týkaly se učebních míst, zkoušek a dozoru nad profesní přípravou.

V prosinci 1980 Spolkový ústavní soud pro různé nejasnosti v kapitole o financování profesní přípravy zrušil platnost zákona o podpoře učebních míst. O rok později byl přijat **zákon o podpoře profesní přípravy**, který se již otázkami financování profesní přípravy nezabýval. Určoval záležitosti týkající se zpráv o stavu profesní přípravy, statistiky profesní přípravy a vymezoval strukturu a úkoly Spolkového ústavu pro odborné vzdělávání. Katalog sledovaných statistických údajů byl značně redukován. Významnější roli při shromažďování a zpracovávání statistických údajů o profesní přípravě začaly hrát komory. Ukázalo se však, že některé z údajů požadované zákonem se neshodují. Proto byl jejich počet uváděný **třetím zákonem o uspořádání práva** dále omezen.

Statistika nyní přináší celkem přehledný obraz o profesní přípravě. Nevýhodou však je, že údaje jsou zveřejňovány v agregované tabelární podobě, což omezuje možnosti jejich dalšího využití. Tak například nelze provádět jejich přetřídění, které by umožňovalo zjišťovat určité souvislosti mezi postihovanými jevy. Nelze získávat údaje o určitých skupinách učňů – a co je horší, nelze zjišťovat ani údaje o nově vznikajících institucích, jakými jsou mimopodniková a nadpodniková učební zařízení, o externích závěrečných zkouškách a o rekvalifikacích, protože zákon vznik těchto možností nepředvídal a nezařadil je do seznamu sledovaných ukazatelů. To ukazuje, jak obtížně se vymezuje obsah a rozsah úkolů statistiky profesní přípravy zákonem a jaké komplikace může vyvolávat zákonná ochrana dat.

Statistika profesní přípravy může využívat i cenných informací, které byly shromážděny v rámci **společenskovědních výzkumů**. Takové výzkumy provádí i BIBB spolu s Ústavem pro výzkum pracovního trhu a zaměstnanosti. V **programu FORCE** byla provedena významná šetření v oblasti dalšího vzdělávání. V současné době probíhá rozsáhlé šetření dalšího vzdělávání v programu *Continuing Vocational Training Survey – CVTS* (Statistický přehled o další profesní přípravě), na němž se podílí 25 evropských zemí.

Statistické údaje o profesní přípravě v Německu jsou k dosažení v několika oficiálních publikacích:

- Statistisches Bundesamt, Fachserie 11, Reihe 3, Berufliche Bildung (ročně),
- Statistisches Bundesamt, Fachserie 11, Reihe 2, Berufliche Schulen (ročně),
- Statistisches Bundesamt, Bildung im Zahlenspiegel (ročně),
- Bundesministerium für Bildung und Forschung: Berufsbildungsbericht (ročně),
- Bundesministerium für Bildung und Forschung: Grund- und Strukturdaten (ročně),
- Bundesinstitut für Berufsbildung: Schaubilder zur Berufsbildung (po dvou letech). ■

Pramen: Werner, Rudolf.: Entwicklung der Berufsbildungsstatistik. Berufsbildung in Wissenschaft und Praxis. 2000, č. 4, s. 23-28.

TRABI Plus

Zkratka TRABI Plus označuje návrh Německého odborového svazu na řešení problematiky nedostatku učebních míst v nových spolkových zemích. Záměrně je odvozena od názvu populárního východoněmeckého automobilu, který byl vyprojektován tak, aby bylo možno co nejrychleji uspokojit touhu občanů NDR získat vlastní vozidlo. Zkratka TRABI má ovšem svůj vlastní význam, skrývá se v ní název navrhovaného programu – *Triale Ausbildung*.

Záměrem vypracovaného návrhu je získat levně 15.000 nových učebních míst. Prostředkem k tomu má být nové uspořádání profesní přípravy v duálním systému. Ta se má rozdělit do několika fází. První fáze má zařazovací funkci, jde o *Eingliederungsphase*. Ta trvá 1 měsíc až 3 měsíce. V tu dobu se učňové, kteří navázali s podnikem učební smlouvu, seznamují se prostředím pracoviště. Potom následuje roční fáze profesní přípravy v mimopodnikovém školském zařízení – *außerbetriebliche, überbetriebliche, Verbund- oder vollzeitschulische Ausbildungsphase*. Profesní příprava je ukončena dvouletým až dvouapůlletým výcvikem v podniku – *betriebliche Ausbildungsphase*.

Novým prvkem navrhovaného systému je roční příprava ve školském zařízení, které přejímá odpovědnost za vzdělávání učňů a vstupuje do hry vedle podniku a tradiční profesní školy jako třetí partner. Ten vykonává samostatně vzdělávací služby a jeho pracovníci působí jako „externí management vzdělávání“. Ročním pobytem učňů v mimopodnikovém zařízení se mají uvolnit učební místa v podnicích.

Financování tohoto projektu, který je časově omezen na dobu pěti let, má být zajištěno z prostředků, které se nyní vyplácejí podnikům ze zvláštního fondu, vytvořeného pouze pro nové spolkové země, v podobě *Kopfprämien* - odměn za otevření učebního místa.

Návrh TRABI Plus se považuje za kontroverzní. Fundamentalističtí zastánci klasické formy duálního systému profesní přípravy v něm vidí skrytý úrok na dominantní postavení podniků v profesní přípravě. Odsuzují snahu po vytváření nadpodnikových školských zařízení, která by jako třetí partner po celý rok samostatně vstupovala do procesu profesní přípravy a získávala za to zvláštní odměnu ve výši 9.000 marek za jednoho učně. Odpor budí ta část návrhu, která předpokládá, že by učni před zahájením profesní přípravy uzavírali s podnikem učební smlouvy, neboť tím by podniky přejímaly odpovědnost i za tu část profesní přípravy, kterou budou poskytovat nadpodniková školská zařízení. Odmítavé stanovisko k návrhu se projevuje i vnějškově tím, že se o nové formě profesní přípravy někdy píše ne jako o triálním systémem, ale jako o systému tri(vi)álním. ■

Pramen: Schlütter, Ingo: Ausbildungsplätze für Ostdeutschland: TRABI Plus. Gewerkschaftliche Bildungspolitik, 2000, č. 5/6, s. 20-22; TRABI Plus – Triale Ausbildungsinitiative. Gewerkschaftliche Bildungspolitik, 2000, č. 5/6, s. 23-24; Dorn, Barbara: Ausbildung Ost: TRABI tri(vi)al? Wirtschaft und Berufserziehung, 2000, č. 6, s. 24-25.

Následující dva články jsou věnovány stejnému tématu - dalšímu vzdělávání v Německu

O problémech dalšího vzdělávání v Německu

Podle počtu účastníků patří další vzdělávání k největším sektorům vzdělávání v Německu. Náklady na ně dosahují ročně 100 miliard marek. Zdůrazňuje se jeho mnohostranný význam a dynamicky se rozvíjí. Přesto je však vystaveno neustálé kritice, která upozorňuje na jeho nedostatky. Některými z nich se zabývá Mechthilda Bayerová v článku Politika dalšího vzdělávání dnes – modernizace kam?

Od dalšího vzdělávání se očekávalo, že bude postupně vyrovnávat sociální rozdíly a přispěje tak k homogenizaci společnosti. Toto očekávání se zatím nenaplnuje, ba naopak další vzdělávání působí jako nástroj sociální selekce. Dosvědčují to údaje o struktuře jeho účastníků. Dvě třetiny z nich mají maturitu, ale jen třetina nižší vzdělání. 24 % z nich nemá odborné vzdělání, 69 % absolvovalo vysokou školu. Z těch, kteří v zaměstnání zaujímají dělnická místa, se dalšího vzdělávání účastní 40 %, z těch, kteří pracují jako zaměstnanci 72 %. Další vzdělávání využívají většinou mladší a vysoce kvalifikovaní lidé, kteří jsou zaměstnání ve velkých podnicích. Z toho vyplývá, že toto vzdělávání prohlubuje sociální, vzdělanostní i profesní nerovnost. Vzniká riziko další marginalizace určitých vrstev společnosti. Toto riziko se zvětšuje prosazováním neoliberalistických koncepcí zdůrazňujících individuální odpovědnost každého jedince.

Nepřehlédnutelné jsou i společenské a ekonomické bariéry v dalším vzdělávání. Chybí totiž celková koncepce dalšího vzdělávání, která by vymezovala obecný nárok všech na další vzdělávání, stanovovala časové dimenze dalšího vzdělávání a zajišťovala dostatečné finanční prostředky. Další vzdělávání je rozdrobeno podle resortů, je ovlivňováno politikou rozvoje profesí, vzdělávání, sociálního zabezpečení a situací na trhu práce. Ucelené koncepty zaměstnání a vzdělávání, vazby mezi počátečním odborným vzděláváním a dalším vzděláváním, flexibilního přechodu mezi vzděláváním a zaměstnáním téměř neexistují.

Je zřejmé, že je nutno dalšímu vzdělávání věnovat soustředěnou pozornost a zvýšit společenskou odpovědnost za ně. Musí se stát nejen prostředkem k zabezpečení technických a jiných inovací, ale i nástrojem pro vyrovnávání sociálních nerovností. V úvahách o upevňování společenské odpovědnosti za další vzdělávání je zapotřebí dát pozor na to, aby nezabředly do řešení falešných rozporů vyjadřovaných dvojicemi výrazů stát a trh, regulace a modernizace, systematizace a flexibilita, individualita a solidarita.

Společenská odpovědnost není totožná s bezprostředním státním řízením, normováním a zasahováním. Jde spíše o spolupráci státu a společenských skupin při organizaci, financování, a utváření dalšího vzdělávání, při formulování pravidel pro zkoušky a pro požadovanou kvalifikaci vyučujících. Cílem je včlenit všechny doposud izolované subjekty podílející se na dalším vzdělávání do procesu komunikace a kooperace. Posilování společenské odpovědnosti za další vzdělávání tedy nespočívá ve zvyšování moci státních orgánů. Jde o vytváření obecně uznávané politiky dalšího vzdělávání, která by umožnila vznik legislativního rámce pro realizaci tohoto vzdělávání a jeho integraci. Jde o stanovení zásad pro financování nabídky dalšího vzdělávání a pro zvýšení podílu veřejných zdrojů na něm. Jde o podporu infrastruktury dalšího vzdělávání, zvláště výzkumu a o zajištění fungování systému dalšího vzdělávání. ■

Pramen:

Bayer, Mechthild: Weiterbildungspolitik heute – Modernisierung wohin? Gewerkschaftliche Bildungspolitik, 2000, č. 5-6, s. 11-15.

Německé odbory o dalším vzdělávání

Další vzdělávání je podstatnou součástí moderní, do budoucna orientované podnikatelské strategie. Kdo investuje do nových technologií a nestará se současně o rozšiřování kvalifikace zaměstnanců, mrhá kapitálem, podvazuje motivaci a omezuje mobilitu spolupracovníků. Vzdělávání se nemůže vyvíjet jen působením sil trhu. Je úkolem veřejné správy, aby zajistila všem občanům přístup k dalšímu vzdělávání. Má také vytvářet rámcové podmínky pro vzdělávání.

Změny v obsahu a v charakteru profesí vyvolávají poptávku po nových kvalifikacích. Ubývá míst, která by mohli zastávat lidé s nízkou úrovní vzdělání. To spolu s klesající porodností a stárnutím ekonomicky aktivní populace zvyšuje potřebu dalšího vzdělávání. Jeho význam ve srovnání s počáteční profesní přípravou vzrůstá.

Další vzdělávání není spojeno jen s výkonem povolání. Dynamické změny se projevují v různých oblastech života. Není lehké porozumět jejich sociálním, politickým a kulturním souvislostem a důsledkům. K jejich pochopení by mělo přispět i další vzdělávání.

Z výzkumu provedeného Ústavem pro výzkum trhu práce a povolání – IAB vyplynulo, že v roce 1999 nabízelo svým zaměstnancům další vzdělávání 40 % podniků. Z velkých podniků to byly všechny, z malých podniků jen každý třetí. Ve sledované době se různými formami podnikového školení vzdělávalo 20 % pracovníků. Zaměstnanci s vyšší kvalifikací se účastnili podnikového vzdělávání častěji než zaměstnanci bez kvalifikace nebo jen vyučení.

Odbory uznávají velký význam dalšího vzdělávání. Mají proto za to, že je zapotřebí věnovat mu velkou pozornost. Navrhují:

- Rozšiřovat kompetence, zlepšovat kvalifikace a posilovat profesní identitu. To vyžaduje
 - skloubit počáteční profesní přípravu a další vzdělávání,
 - modernizovat učební řády počáteční profesní přípravy i dalšího vzdělávání,
 - využívat programů Job-Rotation jako nástrojů dalšího vzdělávání,
 - prosadit právo na další vzdělávání pro nezaměstnané a pro osoby bez profesní kvalifikace.
- Podpořit další vzdělávání pomocí tarifních smluv. To vyžaduje
 - zajistit, aby podniky hradily náklady na další vzdělávání,
 - učinit plánování dalšího vzdělávání součástí personální práce podniků,
 - zavázat zaměstnavatele, aby zaměstnancům zajistili práci a mzdu odpovídající jejich kvalifikaci.
- Zvýšit transparentnost kvalifikačních standardů, zajistit právní ochranu vzdělávajících se. To vyžaduje
 - organizovat další vzdělávání tak, aby vedlo k získání kvalifikačních průkazů,
 - zajistit vysokou odbornou úroveň pracovníků dalšího vzdělávání,
 - vytvořit celostátní informační a regionální poradenský systém,
 - založit banku dat o dalším vzdělávání, která by umožnila zpracovávat statistické údaje.
- Zlepšit koordinaci dalšího vzdělávání a srovnatelnost jeho výsledků. To vyžaduje
 - spojovat zdroje státu a zemí,
 - pomocí legislativních opatření stanovit závazné minimální standardy pro programy, kurzy a zkoušky,
 - zajistit uznání výsledků zkoušek skládaných v zařízeních počáteční přípravy a v institucích dalšího vzdělávání.

Odbory proto požadují, aby byl přijat spolkový rámcový zákon o dalším vzdělávání a aby byly novelizovány zemské zákony o dalším vzdělávání. Navrhují, aby sociální partneři přijali opatření na zajištění kvality dalšího vzdělávání. ■

Pramen: Sehrbrock, Ingrid: Weiterbildung für alle ermöglichen. Gewerkschaftliche Bildungspolitik, 2000, č. 7/8, s. 2-5.

Rozvoj služeb *Call centers*

Před pěti lety začal vznikat nový druh služeb, které prostřednictvím telefonu poskytují pracoviště nazvaná *Call centers*. Tyto služby sahají od rezervace letenek, jízdenek, vstupenek, zajišťování ubytování v hotelích přes prodej různého zboží a poskytování informací po průzkum trhu a jiná šetření.

V poslední době se mnoho existujících *Call centers* přesunulo do Irska a tam začala vznikat i střediska nová. Došlo k tomu díky příznivým podmínkám, které pro fungování těchto služeb v mezinárodním měřítku vytvořila irská vláda. Díky nízkým provozním nákladům a levným telekomunikačním poplatkům je pro podniky a společnosti rentabilní soustřeďovat v Irsku svá *Call centers*, která vyřizují objednávky a dotazy klientů z celé Evropy. Ti ke svému volání využívají bezplatných „zelených linek“ a často ani netuší, že komunikují s operátory v cizině.

Call centers jsou soustředěna převážně v Dublinu. Zaměstnávají velké množství kvalifikovaných komerčních pracovníků, inženýrů, techniků a jiných odborníků, kteří jsou s to uspokojovat specifické požadavky klientů. K nepsaným pravidlům patří, že klient nesmí čekat na spojení s operátorem déle než 5 vteřin.

K největším *Call centers* patří pracoviště American Airlines, které vyřizuje objednávky letenek pro všechny lety této společnosti. Ve středisku je po celý den k dispozici 270 pracovníků. Také půjčovny automobilů Herz mají v Dublinu své *Call center*, které svými službami pokrývá všechny evropské země. Pracuje v něm 700 osob 22 národností. K dalším patří *Call centers* firem Lotus, IBM, Motorola, Lufthansa, United Airlines, ITT, Sheraton atd. ■

Pramen: L'avenir au bout du fil: Les *Call centers*. L'Enseignement technique, 2000, č. 186, příl. s. IV.

Uvedeným tématem se zabývá i tento článek Zpravodaje VÚOŠ:
Nové pracoviště – *Call center* 10/99

BNQ – Nízké úrovně kvalifikace

Ve všech zemích jsou lidé, kteří z různých důvodů získali jen základní vzdělání, nebo jeho část. Pro označení jejich kvalifikačních předpokladů se začíná užívat zkratka BNQ – *bas niveaux de qualification*, nízké úrovně kvalifikace. Tito lidé jsou zastoupeni ve všech věkových skupinách, ale nestejným dílem. Ve starší populaci je jejich podíl mnohem větší než v populaci mladší. Je to patrné z připojené tabulky, která vypovídá i o rozdílech ve velikosti podílu osob s nízkou úrovní kvalifikace v zemích OECD a v některých dalších vyspělých zemích světa. Důvody většího podílu lidí, kteří mají nanejvýš základní vzdělání, mezi staršími generacemi jsou zřejmé. Jde o ty, kteří většinou z různých důvodů vyšší vzdělání získat nemohli. Ke zlepšení podmínek pro dosažení vyššího vzdělání nebo k získání výučního listu totiž došlo v evropských zemích teprve v posledních desetiletích. Důvody, pro které nemají vyšší vzdělání lidé mladší, jsou jiné, a to v podstatě dvojího druhu. V zemích, v jejichž ekonomikách je dosud silně zastoupen primární sektor, nachází mnoho mladých lidí uplatnění v zemědělství, lesnictví, v těžbě surovin nebo v rodinných živnostech a domácích povoláních, v nichž se kvalifikace získávaná formální, institucionalizovanou profesní přípravou nevyžaduje. Jinou skupinu mladých lidí s nízkou úrovní kvalifikace tvoří lidé, kteří o vzdělání nemají zájem a k vyššímu vzdělávání ani nemají požadované předpoklady, protože neukončili vzdělávání v počáteční škole. Jde zpravidla o mladé lidi pocházející ze znevýhodněných

skupin, v nichž se podceňuje význam vzdělávání do té míry, že se nerespektuje ani povinnost školní docházky.

Postavení starších a mladších osob s nízkou úrovní kvalifikace na trhu práce je zčásti odlišné. Ti starší zpravidla na základě osobní předpokladů získali profesní způsobilosti neformálně, přímo při výkonu některých povolání, a to do jisté míry zlepšuje jejich šance získat a udržet si zaměstnání. Ti mladší mají od samého začátku ztížený, ne-li přímo uzavřený přístup do světa práce a nemohou se vymanit z prostředí, ve kterém vyrůstali. Jejich situace se zhoršuje v důsledku souběhu působení dvou činitelů: jednak dochází ke strukturálním změnám v ekonomice, kdy ubývá povolání, ve kterých by mohli nalézt zaměstnání lidé s nízkou úrovní kvalifikace, jednak se mění obsah a charakter tradičních povolání, která se oprašují od rutinních, nenáročných činností, nebo jejich výkon přenechávají strojům.

**Podíl těch, kteří absolvovali alespoň vyšší sekundární školu (v %)
(1995)**

Země	25 – 34 let	25 – 64 let
Austrálie	57	53
Belgie	70	53
Česká republika	91	83
Dánsko	69	62
Finsko	83	65
Francie	86	68
Irsko	64	47
Itálie	49	35
Kanada	84	75
Korea	86	60
Lucembursko	32	29
Německo	89	84
Nizozemsko	70	61
Norsko	88	81
Nový Zéland	64	59
Polsko	88	74
Portugalsko	31	20
Rakousko	81	69
Řecko	64	43
Španělsko	47	27
Švédsko	88	75
Švýcarsko	88	82
Turecko	26	23
USA	87	86
Velká Británie	86	76

Pramen: OCDE, Regards sur l'éducation 1997, Paris 1997

Většina evropských zemí si uvědomuje, že situace, v níž se nacházejí osoby s nízkou úrovní kvalifikace, je vážná. Jejich nemožnost uplatnit se v zaměstnání poškozuje je samé a nadto

ohrožuje soudržnost společnosti a sociální smír. Proto se hledají různá opatření, jak problémy řešit. Tato opatření mají různou povahu. Jedny z nich směřují k vytváření nových pracovních míst pro osoby s nízkou úrovní kvalifikace. Ta však většinou nemají velký úspěch a nejsou s to trvaleji změnit postavení těch, jichž se týkají, na trhu práce. Jiná usilují o to, aby se osoby s nízkou úrovní kvalifikace zapojovaly do kurzů dalšího vzdělávání. I tato opatření nemění příliš situaci, protože těm, kteří neukončili základní vzdělávání, chybějí motivační i znalostní předpoklady potřebné pro učení – často mají potíže se psaním a se čtením, někteří z nich neovládají ani dostatečně jazyk země, ve které žijí.

Problematikou osob s nízkou úrovní kvalifikace se zabývá i Evropská unie. V rámci programů cíleného sociálně ekonomického výzkumu TSER (*Targeted Socio-Economic Research*) se realizuje výzkum NEWSKILL – *New job Skill Needs and the Low Skilled* (Nové kvalifikační potřeby a osoby s nízkou úrovní kvalifikace). V rámci tohoto výzkumu se provádí v pěti evropských zemích – ve Francii, v Nizozemsku, v Portugalsku, ve Švédsku a ve Velké Británii – šetření, které má za cíl zjistit, jaká je na trhu práce poptávka pro osobách s nízkou úrovní kvalifikace, jaká je jejich nabídka – posuzovaná s ohledem na jejich neúspěšnost při školském vzdělávání a nezájem o další vzdělávání – a jaké jsou dnes minimální předpoklady zaměstnatelnosti. Shromážděné údaje byly dodatečně srovnávány s údaji charakterizujícími situaci v Německu.

Po dvou letech výzkumu se řešitelé sešli na čtvrté soluňské Agoře, kterou pořádá CEDEFOP. Soluňská Agora je fórum, na kterém se setkávají výzkumní pracovníci, pracovníci vzdělávacích zařízení a sociální partneři a konfrontují své názory na otázky týkající se profesní přípravy a dalšího odborného vzdělávání. Tématem Agory IV. byla „nízká úroveň kvalifikací na trhu práce: perspektivy a politická rozhodnutí“. Předmětem jednání byly první výsledky provedeného výzkumu a z nich vycházející návrhy na možné politické řešení situace osob s nízkou úrovní kvalifikace. Řešitelé se domnívají, že by se politika vzdělávání měla soustřeďovat ani ne tak na zvyšování nabídky pracovních míst pro osoby s nízkou úrovní kvalifikace jako na snižování počtu těchto osob – tedy na snižování jejich nabídky na trhu práce. Toho lze dosáhnout zvýšením péče o ně v době povinného vzdělávání a rozšiřováním možností získat nezbytné předpoklady zaměstnatelnosti, dané minimální úrovní funkčně koncipovaného vzdělání. Navrhovaný obsah tohoto vzdělání se blíží obsahu často diskutovaných klíčových dovedností. Jde o

- způsobilost číst, odpovídající přinejmenším způsobilosti absolventů nižších sekundárních škol (tedy těch, kteří ukončili povinné školní vzdělávání),
- způsobilost počítat, odpovídající také způsobilosti absolventů nižších sekundárních škol,
- způsobilost řešit problémy, formulovat hypotézy a ověřovat je,
- způsobilost pracovat v týmech s osobami pocházejícími z různého sociálního a kulturního prostředí,
- způsobilost komunikovat ústně i písemně,
- způsobilost využívat počítače pro plnění jednoduchých úkolů.

Za dodatkovou způsobilost se považuje znalost anglického jazyka, a to v takovém rozsahu, který umožní porozumět technické dokumentaci a komunikaci na pracovním místě v cizině. ■

Pramen: Les bas niveaux de qualification sur le marché du travail: prospective et options politiques. Vers une plate-forme minimale d'enseignement. Agora IV. Thessaloniki, CEDEFOP (Panorama) 1999. 87 s.

Uvedeným tématem se zabývají i tyto články Zpravodaje VÚOŠ:

Uplatnění osob s nízkou úrovní vzdělání na trhu práce **10/99**

Co s mladistvými, kteří nezískali kvalifikaci? **2/99**

Vývoj počtu studentů ve francouzských institucích terciárního vzdělávání (1988-98)

Terciární vzdělávání francouzština označuje výrazem *l'enseignement supérieur*. Toto vzdělávání má dvě formy. Jednou z nich jsou tzv. krátké obory – *filières courtes*, k nimž patří především dvouleté obory sekcí vyšších techniků – STS (*sections de techniciens supérieurs*), obory univerzitních technologických ústavů – IUT (*Instituts universitaires de technologie*), obory zdravotnických a sociálních škol (*Écoles paramédicales & sociales*). Druhou formou jsou obory univerzitní, obory škol pro přípravu učitelů a obory *grandes écoles*, ke kterým patří i vysoké inženýrské školy a vysoké školy obchodu. K této formě se obvykle přiřazují i přípravné třídy ke studiu na *grandes écoles* – CPGE (*classes préparatoires de grandes écoles*).

Ve školním roce 1998/99 navštěvovalo instituce terciárního vzdělávání celkem 2 119 208 studentů. Z toho

univerzity (bez IUT)	1 309 808 studentů
sekce vyšších techniků STS	240 067 studentů
univerzitní technologické ústavy	114 587 studentů
vysoké inženýrské školy	82 954 studentů
univerzitní ústavy pro přípravu učitelů	81 602 studentů
přípravné třídy CPGE	77 856 studentů
vysoké školy obchodu	51 329 studentů
ostatní vyšší a vysoké školy	161 005 studentů

(z toho soukromé univerzitní instituce 22 397 studentů).

Počet studentů v institucích terciárního vzdělávání se od roku 1988 až do roku 1994 každoročně výrazně zvyšoval – v tomto období vzrostl z 1 488 921 na 2 133 694 – potom však došlo ke stagnaci a nakonec k mírnému poklesu. Vývoj počtu studujících však nebyl ve všech druzích studia stejný. Poklesl zájem o univerzitní studium (které však přesto i nyní volí více než 60 % zájemců o terciární vzdělávání) a zvýšily se počty studentů ve všech druzích krátkých oborů i v *grandes écoles*. Mezi krátkými obory jsou nejžádanější obory univerzitních technologických ústavů IUT a obory sekcí vyšších techniků STS. V *grandes écoles* je nyní zapsáno více než 10 % studentů, kteří navštěvují instituce terciárního vzdělávání.

V posledních letech poklesl zájem o studium v soukromých školách a ve školách, v nichž nelze získat uznávané diplomy. ■

Pramen: Dubosq, F.: *L'enseignement supérieur. Ses effectifs de la rentrée 1988 à la rentrée 1998. L'Enseignement technique*, 2000, č. 186, s. 12-13.

Co nového v časopise

Journal of Vocational Education and Training	
BARTHORPE, Stephen - HALL, Melanie A Collaborative Approach to Placement Preparation and Career Planning for University Students: a case study. [Spolupracující přístup k přípravě na umístění a k plánování kariéry pro univerzitní studenty: případová studie.] Journal of Vocational Education and Training, 52, 2000, č.2, s.165-175. 2 tab., lit.3. Zaměstnavatelé mají vyšší požadavky na zaměstnance a chtějí, aby se absolventi rychle zapracovali. Proto je příprava vysokoškolských studentů na jejich budoucí kariéru velmi důležitá. Program přípravy studentů na kariéru na univerzitě v Glamorganu ve Velké Británii. Spolupráce s tutorem pro otázky umístování a s kariérním poradcem. Semináře rozvíjející zaměstnatelnost studentů.	HERATY, Noreen - MORLEY, Michael J. - MCCARTHY, Alma Vocational Education and Training in the Republic of Ireland: institutional reform and policy developments since 1960s. [Odborné vzdělávání a příprava v Irské republice: institucionální reforma a vývoj politiky od 60.let.] Journal of Vocational Education and Training, 52, 2000, č.2, s.177-198. 1 obr., 3 tab., lit.38. Všeobecný přehled současného vzdělávacího systému. Povaha odborného vzdělávání a přípravy. Zkoumání efektivity různých legislativních opatření a institucionálních reforem, které ovlivnily systém odborného vzdělávání a přípravy v Irsku. Vyhledky pro 21.století.

Journal of Vocational Education and Training	
<p>HODGSON, Chris - SHARP, Bob National Governing Body Awards: a strategy for success. [Diplomy národního řídicího orgánu: úspěšná strategie.] Journal of Vocational Education and Training, <u>52</u>, 2000, č.2, s.199-210. Lit.20. Vysokoškolští studenti mají lepší vyhlídky na zaměstnání, pokud získají široký profil diplomů národního řídicího orgánu (<i>National Governing Body</i> - NGB). Strategie, jaké studenti k získání diplomů používají. Studie ukazuje, jak by univerzity mohly studentům pomáhat (mentorský systém, poskytování klíčových informací, organizace příslušných kurzů).</p>	<p>KENNERLEY, Alston Early State Support of Vocational Education: the Department of Science and Art Navigation Schools, 1853-63. [Počátky státní podpory odborného vzdělávání: námořní školy Ministerstva vědy a umění, 1853-63.] Journal of Vocational Education and Training, <u>52</u>, 2000, č.2, s.211-224. 3 tab., lit.20. Síť subvencovaných škol založená v 50. letech 19. století. Financování škol a vzdělávání odborných učitelů. Důsledky financování škol podle výsledků, jakých dosáhly. Historický význam sítě škol pro námořní vzdělávání.</p>
<p>KONRAD, John Assessment and Verification of National Vocational Qualifications: policy and practice. [Hodnocení a verifikace národních profesních kvalifikací: politika a praxe.] Journal of Vocational Education and Training, <u>52</u>, 2000, č.2, s.225-242. 1 obr., 6 tab., lit.18. Koncepční a funkční problémy vytvoření a udělování NVQ ve Velké Británii. Dvě řešení těchto problémů. První spočívá v posunu od úzkého modelu řízení jakosti ke komplexnímu managementu jakosti. Druhý spočívá v rozvíjení „situačního učení ve společenských praxích“ (<i>situated learning in communities of practice</i>) a odhaluje slabiny existujícího systému. Profesionální vývoj založený na učení spoluprací a na situačním učení.</p>	<p>MULCAHY, Dianne Turning the Contradictions of Competence: competency-based training and beyond. [Odhalení rozporů kompetence: příprava založená na kompetencích a něco navíc.] Journal of Vocational Education and Training, <u>52</u>, 2000, č.2, s.259-280. Lit.31. Kritika názoru, že příprava založená na kompetencích je koherentním a jediným modelem odborného vzdělávání a přípravy (OVP) s univerzální použitelností. Jiné modely OVP, které jsou ve vzájemném vztahu. Pro OVP jsou nejvhodnější ty modely, které udržují napětí mezi zaměřením na výsledky OVP a zaměřením na proces OVP. Příklady z Austrálie.</p>
<p>LIM, Doo H. Training Design Factors Influencing Transfer of Training to the Workplace within an International Context. [Faktory plánu přípravy ovlivňující přenos přípravy na pracoviště v mezinárodním kontextu.] Journal of Vocational Education and Training, <u>52</u>, 2000, č.2, s.243-257. 1 obr., 4 tab., lit.20. Účinek plánu přípravy na vzdělávání lidských zdrojů v globálním podniku. Studie provedená v jedné korejské organizaci. Model mezinárodního přenosu přípravy. Článek má pomoci tvůrcům programů přípravy určeným pro použití v globálním kontextu.</p>	<p>SMITH, Fay Attitudes, Learning Styles and the Workplace. [Postoje, učební styly a pracoviště.] Journal of Vocational Education and Training, <u>52</u>, 2000, č.2, s.281-293. 1 obr., 4 tab., lit.18. Článek je součástí širšího zkoumání postojů studentů, učitelů a zaměstnavatelů k různým učebním metodám. Cílem studie bylo identifikovat způsoby zvýšení učebního potenciálu studentů a zjistit, jaké metody považují zaměstnavatelé za nejprospěšnější pro studenty. Ukázalo se, že učební styl se vztahuje k povolání.</p>
<p>OXTOBY, Robert Agendas for Institutional Development: talking to college principals in England and Australia. [Programy institucionálního rozvoje: rozhovory s řediteli odborných škol v Anglii a Austrálii.] Journal of Vocational Education and Training, <u>52</u>, 2000, č.2, s.305-328. 1 obr., lit.40. Výzkum ve školách dalšího vzdělávání (<i>further education colleges</i>) v Anglii a v institutech odborného a dalšího vzdělávání (<i>technical and further education institutes</i>) v Austrálii ukázal, že přes rozdílnost systémů, v nichž školy působí, je jim společná centralizace plánování a tvorby politiky, snaha o efektivitu, zvýšení počtu studentů a lepší reagování na tržní síly.</p>	<p>MELLAHI, Kamel Human Resource Development through Vocational Education in Gulf Cooperation Countries: the case of Saudi Arabia. [Rozvoj lidských zdrojů prostřednictvím odborného vzdělávání ve spolupracujících zemích Perského zálivu: případ Saudské Arábie.] Journal of Vocational Education and Training, <u>52</u>, 2000, č.2, s.329-344. 3 obr., lit.33. Struktura vzdělávacího systému v Saudské Arábii. Klíčové faktory ovlivňující efektivitu odborného vzdělávání. Případová studie technických škol v kontextu trhu práce, v politickém a kulturním kontextu.</p>

Program Leonardo da Vinci. Kompendium projektů 1995-1999. Česká republika.

Praha, Národní vzdělávací fond 2000. 285 s.

Šťastnová, Pavlína: **Potřeby zaměstnavatelů a připravenost absolventů na vstup na trh práce.**

Závěrečná zpráva. Pracovní texty projektu „Uplatnění absolventů škol: analýza a výhled“ 5/2000.

Praha, ÚIV, VÚOŠ, CSVŠ 2000. 57 s.

Vymětalová, Simona: **Kvantitativní analýza inzerce v denním tisku a na Internetu.** Závěrečná

zpráva. Pracovní texty projektu „Uplatnění absolventů škol: analýza a výhled“ 6/2000.

Praha, ÚIV, VÚOŠ, CSVŠ 2000. 54 s., 4 příl.

Roth, Oto: **Pravidelný výzkum uplatnění absolventů vysokých škol na trhu práce.** Návrh projektu.

Pracovní texty projektu „Uplatnění absolventů škol: analýza a výhled“ 7/2000. Praha, ÚIV, VÚOŠ,

CSVŠ 2000. 18 s.

Kadlec, Miroslav – Konopásková, Anna – Strádal, Jiří: **Profesní a kariérní poradenství, teorie a**

praxe pro 21. století. Pracovní texty projektu „Uplatnění absolventů škol: analýza a výhled“ 8/2000.

Praha, ÚIV, VÚOŠ, CSVŠ 2000. 29 s., 1 příl.

Vojtěch, Jiří: **Sonda k uplatnění absolventů škol ve sféře práce – 2000.** Pracovní texty projektu

„Uplatnění absolventů škol: analýza a výhled“ 9/2000. Praha, ÚIV, VÚOŠ, CSVŠ 2000. 29 s., 3 příl.

Human Resources in the Czech Republic 1999. Prepared with the support of the EU Phare programme.

Prague, Institute for Information on Education, National Training Fund 2000. 225 s.

(V knihovně je k dispozici i česká verze – Sg. 4751 B)

Gülker, Silke – Hilbert, Christoph – Schömann, Klaus: **Lernen von den Nachbarn.**

Qualifikationsbedarf in Ländern der OECD. [Učit se od sousedů. Potřeba kvalifikací v zemích OECD.]

Bielefeld, Bertelsmann 2000. 126 s. „Qualifikationen erkennen – Berufe gestalten. Bd. 3.“

Gidion, Gerd – Kuwan, Helmut – Schnalzer, Kathrin – Waschbüsch, Eva: **Spurensuche in der**

Arbeit. Ein Verfahren zur Erkundung künftiger Qualifikationsanforderungen. [Hledání cest v práci.

Postupy zjišťování budoucích kvalifikačních požadavků.]

Bielefeld, Bertelsmann 2000. 295 s. „Qualifikationen erkennen – Berufe gestalten. Bd. 2.“

The position of foreign languages in European education systems (1999/2000). [Místo cizích jazyků v evropských vzdělávacích systémech.]

Brussels, EURYDICE 2000. 44 s.

La place des langues étrangères dans les systèmes éducatifs européens (1999/2000). [Místo cizích jazyků v evropských vzdělávacích systémech.]

Bruxelles, EURYDICE 2000. 44 s.

 V příštím roce bude Zpravodaj VÚOŠ zasílán čtenářům mimo Výzkumný ústav odborného školství prostřednictvím služby „Postservis“. Ve středisku Postservisu budou výtisky baleny do folie, na kterou se budou tisknout adresy z elektronického adresáře. Chceme, aby nový způsob rozesílání fungoval co nejlépe, a proto Vás žádáme, abyste nám včas hlásili jakékoliv změny v adrese. Naše kontaktní adresa (telefon, fax a e-mail) je uvedena dole v modrém rámečku. Došlo v ní k drobné změně. Ulice, ve které VÚOŠ sídlí, byla prohlášena za Weilovu. Nová adresa tedy zní: Weilova 6, 102 00 Praha 10 – Hostivař. Ve 12. ročníku Zpravodaje VÚOŠ to již bude uvedeno „modré na bílém“.

Anna Konopásková

Připravujeme:

- Odborné vzdělávání a příprava v Irské republice
- Belgie – programy podporující mladé lidi při vstupu na trh práce
- Reforma italského školského systému